

Poslyšte, co zpíval jeden dávný zpěvák o Bohu a o tom, co pro nás Bůh koná: *Vytáhl mě z jámy zmaru, z tůně bahna, postavil mé nohy na skálu, dopřál mi bezpečně kráčet a do úst mi vložil novou píseň, chvalozpěv našemu Bohu.* Tuto zkušenost pak lidé zapsali do Bible, protože ji také znali a přáli ji i nám, kdo to budeme číst.

*

Slovo milosti po vyznání vin: Vy, kdo se trápíte, že nežijete tak, jak by Bůh chtěl, a chcete to napravit, slyšte: Když se bojíme jít tmou, ba i když tu tmu sami působíme, Bůh nás bere za ruku. Vzal si nás úplně všechny na starost, má nás rád, ať jsme, kdo jsme, odpouští nám naše viny a povede nás dobrou cestou.

Ex 20,1-3.18-23: ¹ Bůh vyhlásil všechna tato přikázání: ² „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. ³ Nebudeš mít jiného boha mimo mne. ...

¹⁸ Všechn lid pozoroval hřmění a blýskání, zvuk polnice a kouřící se horu. Lid to pozoroval, chvěl se a zůstal stát opodál. ¹⁹ Řekli Mojžíšovi: „Mluv s námi ty a budeme poslouchat. Bůh ať s námi nemluví, abychom nezemřeli.“ ²⁰ Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se! Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel, aby bylo zřejmé, že se ho budete bát a přestanete hřešit.“ ²¹ Lid zůstal stát opodál a Mojžíš přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh. ²² Hospodin řekl Mojžíšovi: „Toto řekneš synům Izraele: Viděli jste, že jsem s vámi mluvil z nebe. ²³ Neuděláte si mé zpodobení, neuděláte si bohy stříbrné ani zlaté.

Mk 12,28-34: Přistoupil k němu jeden ze zákoníků, který slyšel jejich rozhovor a shledal, že jim dobře odpověděl. Zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“ Ježíš odpověděl: „První je toto: ‚Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své mysli a z celé své síly!‘ Druhé pak je toto: ‚Miluj bližního svého jako sám sebe!‘ Většího přikázání nad tato dvě není.“ I řekl mu ten zákoník: „Správně, Mistře, podle pravdy jsi řekl, že jest jediný Bůh a že není jiného kromě něho; a milovati jej z celého srdce, z celého rozumu i z celé síly a milovat bližního jako sám sebe je víc, než

přinášet Bohu oběti a dary.“ Když Ježíš viděl, že moudře odpověděl, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího království.

I. Klíč

Člověk se ohlíží, co má za sebou – co jsem prožil já, co naše rodina, příbuzní, celý náš národ – a pak přemítá, jak to vlastně pojmout a předat potomkům (a že toho je, co by se dalo vyprávět). Co z toho je důležité? Poutníci, kteří táhli pouští do šťastné země, kterou jim Bůh slíbil, si takhle sumírovali prožité dny a roky a hledali, jaký dát těm vzpomínkám rámeček, aby držely pohromadě a byly srozumitelné. Napřed si to vyprávěli a pak i zapsali a nám to po nich zůstalo jako čtení z Bible. A jako jakýsi klíč k určování, jak na tom jsme.

Bylo to zlé, moc zlé, žili jak otroci. Prožili hodně těžkých ran, ale vždycky z toho nějak vyvázli. Pak z té otročiny vyvázli úplně a byl to takový zázrak, jako když přejdete moře suchou nohou. Pocit nově nabyté svobody je omamný, ale nevydrží věčně. Když přijde nouze, nálada klesá k nule. Znáte ten příběh, a tak víte, že pořád dokola lamentovali, nadávali Mojžíšovi a div ho neukamenovali, spílali Bohu a chtěli se vrátit a tak pořád dokola – a vždycky to skončilo zase zázračně dobře. A zas byli šťastní, tedy až do nejbližšího maléru.

Co si z takového vyprávění potomci asi odnesou? Že jejich otcové nebyli zrovna bezchybní a že se v jejich životě a díle vedle skvělých stránek najde i nevěra, zrada, hněv a strach, a přece byl prozatímní konec vždycky lepší, než o jaký si koledovali. To proto, že v něm měl prsty Bůh.

Tohle byl ten rámeček, který svým vzpomínkám vypravěči vybrali. Ono by se to dalo vyprávět i jinak, přes jiné brýle. Třeba jak nám v cestě mnohokrát stály okolní národy (se sousedy bývají potíže) a jak jsme je hrdinně vyřídili – ale oni to tam ti otcové o sobě napsali jinak, podle pravdy: někdy jsme to nezvládli (a není to jen vina protivníků) a bývali jsme skleslí a někdy zbabělí, ale zase jsme z toho vyvázli a zase díky Bohu. Však i proto si ti vypravěči tak považovali desatera rad, které jim cestou Mojžíš přinesl. Začínalo to větou: „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který jsem tě zachránil ze země zla.“ Na tuto úvodní větu pak navazují pokyny, jak si to celé nezkažit a jak nezačít posluhovat něčemu jinému, i kdyby to ze zlata bylo.

II. Rozhovor

O pár století později vedl Ježíš spory s předními muži toho lidu a po jednom takovém sporu za ním přišel člověk, kterému se líbilo, co Ježíš říkal, a zeptal se ho: Řekni mi, na čem podle tebe v životě záleží úplně nejvíc?

Dalo by se zajisté odkázat na příkazy, které si lid za ta léta uložil. Uložili si je proto, aby se nevzdálili tomu, co jim řekl Bůh. Byly to docela praktické příkazy, jenže jich bylo moc a někdy byly hodně podrobné, a kdyby si je sepsali na papíry, mohli by s nimi vytapetovat hodně velký pokoj, a to je těžké všechno znát, natož dodržet. Ježíš na ty tapety neodkázal a připomněl z Mojžíšových knih jen jednu větu, kterou si Židé měli denně připomínat.

Měli si opakovat, že je jen jeden Bůh. Jenomže do toho slova si lidi dokážou nacpat ledacos: Boha se můžete bát jako nelítostného soudce, který sčítá vaše přečiny, nebo ho můžete brát jako automat, co se do něj házou modlitby a dobré skutky a na oplátku z něj padá požehnaní, nebo si ho můžete představovat ještě nějak jinak. Ježíš k tomu přidal upřesnění, které by ty lidské fantazie mělo udržet na řetězu: že je Bůh jediný pán a tedy jediná autorita nad vámi. Proč – to je patrné ze souvislosti Mojžíšových knih: protože nás zachránil z moci zla.

A pak následuje stručná rada, jak už se pod tu zlou moc nevracet zpátky, když jsme z ní na odchodu, a jak pod ni neuzavírat ani druhé lidi. Bůh vás z ní zachránil, a když vás má rád, tak ho mějte rádi taky a dejte do toho všechno: rozum, city a emoce, vůli, schopnosti, prostředky a co vás ještě napadne.

„Co je v životě nejdůležitější?“ zněla otázka a odpovědí není požadavek, jací máte být a co musíte splnit. To proto, že to nejdůležitější a největší, co je člověku v životě dopřáno, není seznam úkolů, nýbrž vztah. Konkrétně takový vztah, který se dá vyjádřit slovesem milovat. Což není úkol, ale pozvání: Bůh už s tímhle vztahem k nám začal a na nás je, abychom ho přijali (proto taky máme napřed slyšet a až pak mluvit). Nechte se pozvat. Bůh není kručas, nýbrž laskavý Otec a my jsme dostali život nikoli jako zkušební lhůtu, nýbrž jako pozvánku, již můžeme přijmout.

A protože je nás tu na světě víc, vezměte ty druhé, co jsou okolo vás, taky na vědomí a opět to pojednejte v lásce od Boha. To, co se

mezi Bohem a lidmi děje, to nikdo z lidí nemůže vyhradit jen pro některé (třeba pro bílé, pro křesťany, pro Čechy...), a ostatní z toho vyloučit.

K tomu milování druhých je tam ještě cosi jako dovětek, jak se to dělá: jako sebe samého je měj rád. Není radno se nad lidi povyšovat (i když důvody k tomu bych si jistě uměl najít). A není radno se ani podceňovat (ač i k tomu by důvody byly): rozum, emoce, vůli a schopnosti jsem nedostal pro nic za nic a když mě Bůh má rád, nejsem na tom hůř než ti druzí. Když mě Bůh stvořil k obrazu svému, mám se sebou podle toho zacházet.

Takhle to bylo s Ježíšovou odpovědí na zákoníkovou otázku, co je pro život vůbec nejdůležitější. Zákoník s ním souhlasil a Ježíš mu řekl: „Nejsi daleko od Božího království.“

III. Jméno

Člověk se ohlíží, co má za sebou, a přemítá, kam vlastně máme namířeno a co je v životě nejdůležitější. Přemítali o tom i dávní poutníci v poušti a nám to po nich zůstalo jako jakýsi klíč k určování, jak na tom jsme. Asi se nepovažujeme za bezchybné (a pokud ano, asi se nám bude nedostávat přátel, kteří by to vydrželi). Asi máme na kontě ledacos a v nějaké podobě se tam asi najde i zrada, nevěra, zášť, zmatek, strach, ale láska to všechno překonává. Dostalo se nám jí nepřeborně, tak se k tomu láskyplně taky přidejme a snad nebudeme daleko od země zaslíbené.

Pane, kéž je nám svaté tvé jméno, jež do našich srdcí i vztahů přináší spravedlnost, svobodu a pokoj. Amen.

*

Milost vám a pokoj od toho, který byl, který je a který přichází. Milost vám a pokoj od Ježíše Krista, věrného svědka a vládce králů země. Vždyť on je prvorozený z mrtvých – díky němu jsme zproštěni hříchů a jsme Bohu bliž.

Ať vás tedy Boží pokoj provází ode dneška už napořád na všech životních cestách, po nichž máte projít; necht' se to děje Bohu k slávě a vám i vašim bližním k radosti a k naději.